

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

4-2024

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

D.D.Baxronov	
Yangilanayotgan O'zbekistonda yoshlarni milliy g'oya ruhida tarbiyalashda etnomadaniyatning o'рни.....	201
H.S.Ergashev	
Sharq mutaffakirlari ijodida shaxs ma'naviy kamolotiga oid falsafiy qarashlar evolutsiyasi	207
I.T.Boltaboyev	
Temuriylar davri mutaffakirlari tasavvufiy-falsafiy qarashlarida komil insonga oid g'oyalarning rivojlanishida Amir Temurning o'рни.....	212
Sh.O'.Ahrorova	
Jamiyat ma'naviy muhitida madaniyat va san'atning o'рни.....	216
U.X.Xolmatov	
Axboriy kurashlar sharoitda millatlararo munosabatlarni mustahkamlashning milliy-ma'naviy omillari	220
F.B.Rahmonova	
O'zbekistonda xotin-qizlarni tazyiq va zo'rvonliklardan himoya qilishning falsafiy-deterministik tahlili	225
J.Saburov	
Buxoro amirligida tasvvuf ilmi uzviyligi va ijtimoiy madaniy hayotga uyg'unligi hamda ta'siri	230
B.A.Pulatov	
Harbiy qahramonlik ideallari asosida yoshlarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishning falsafiy omillari	236
S.S.Evatov	
Musulmon sharqi falsafiy tafakkurining takomil bosqichlari va unga ta'sir ko'rsatgan asosiy omillar xususida.....	240
A.Sh.Raximov	
Yangi O'zbekistonning ma'naviy yuksalish jarayonida yoshlar vatanparvarligi fenomenining ijtimoiy-falsafiy tavsifi	245
	SIYOSAT
Sh.Ismoilov	
O'zbekistonda ijtimoiy himoya – davlat siyosatidagi ustuvor yo'nalish	249
D.Sh.Mahkamov	
Hakamlik sudi va davlat sudlari o'rtasidagi farqlar	252
R.Nurimbetov	
Shanxay hamkorlik tashkiloti istiqbollari: O'zbekiston yondoshuvlari	255
B.X.Allamurodov	
Digital diplomacy in the foreign policy of Central Asian countries (using the example of Uzbekistan and Kazakhstan)	258
M.B.Nabiyev	
Jamoat birlashmalarining konstitutsiyaviy-huquqiy maqomi.....	265
N.Madumarova	
Kasaba uyushmalari notijorat tashkilotlarning alohida shakli sifatida	269
A.A.Buriyev	
Sudlar orqali intellektual mulk obyektlari bilan bog'liq nizolarni hal qilishning o'рни va bu boradagi xorijiy tajriba	273
D.Mamadjonova	
Siyosiy partiyalar faoliyatining huquqiy asoslari va o'ziga xos xususiyatlari	277
A.A.Ahrorqulov	
Nodavlat notijorat tashkilotlar faoliyatini huquqiy tartibga solish.....	281
	TARIX
Бурҳониддин Чалодиддин	
Мухаммадвалихан Дарвози основатель новой прогрессивной внешней политики.....	285
M.T.Musaev	
Globalashuv sharoitida mafkuraviy tahdidlarning namoyon bo'lishi	292
R.A.Arslonzoda	
Отражение литературной жизни Бухары в “воспоминаниях” Садриддина Айни	297

UO‘K: 1. 17. 172. 172.2

**AXBORIY KURASHLAR SHAROITDA MILLATLARARO MUNOSABATLARNI
MUSTAHKAMLASHNING MILLIY-MA’NAVIY OMILLARI****НАЦИОНАЛЬНО-ДУХОВНЫЕ ФАКТОРЫ УКРЕПЛЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ
ОТНОШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОЙ БОРЬБЫ****NATIONAL AND SPIRITUAL FACTORS OF STRENGTHENING INTERNATIONAL
RELATIONS IN THE CONTEXT OF INFORMATION WARFARE**

Xolmatov Uchqunjon Xamidullayevich
Farg‘ona davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada axboriy-madaniy kurashlar sharoitida millatlararo totuvlik va hamjihatlikni ijtimoiy-falsafiy tadqiq etish, axboriy kurashlar sharoitda millatlararo munosabatlarni mustahkamlashning milliy-ma’naviy omillari tahlil qilingan.

Аннотация

В статье анализируются социально-философские исследования межэтнического согласия и солидарности в контексте информационной и культурной борьбы, национально-духовные факторы укрепления межэтнических отношений в контексте информационной борьбы.

Abstract

This article analyzes the socio-philosophical research of interethnic harmony and solidarity in the context of informational and cultural struggles, the national-spiritual factors of strengthening interethnic relations in the context of informational struggles.

Kalit so‘zlar: axborot, axboriy-madaniy tahdidlar, axboriy-diniy tahdidlar, axboriy-psixologik tahdidlar, sekulyarizm, millatlararo totuvlik, raqamli transformatsiyalashuv, axborot tengsizligi, ong manipulyatsiyasi, axborot ekstremizmi, axborot jinoyati.

Ключевые слова: информация, информационно-культурные угрозы, информационно-религиозные угрозы, информационно-психологические угрозы, секуляризм, международное согласие, цифровая трансформация, информационное неравенство, манипулирование сознанием, информационный экстремизм, информационная преступность.

Key words: information, information-cultural threats, information-religious threats, information-psychological threats, secularism, international harmony, digital transformation, information inequality, manipulation of consciousness, information extremism, information crime.

KIRISH

Axboriy kurashlar sharoitda millatlararo munosabatlarni mustahkamlashning milliy-ma’naviy omillari sifatida quyidagilarni ko‘rsatish mumkin: huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatining mavjudligi va takomillashib borishi; davlat hokimiyati va boshqaruvini demokratlashtirish; qonun ustuvorligini ta’minlash va sud-huquq sohasini isloh etish; iqtisodiyotni erkinlashtirish va tadbirkorlikka keng yo‘l ochish; milliy tarix va ma’naviy meros qayta tiklash va rivojlantirish; milliy til, qadriyatlar, urf-odatlarini qayta tiklash va rivojlantirish; milliy manfaatlarni ifoda etuvchi va ta’minlovchi milliy madaniy markazlar faoliyatini takomillashtirish; milliy g‘oyani yana-da rivojlantirish; yoshlarni millatlararo muloqot madaniyatini shakllantirish va komil inson qilib tarbiyalash; ma’naviyat va ma’rifat yana-da takomillashtirish; millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikni qaror toptirish va yana-da rivojlantirish; mintaq va xalqaro darajada do‘stona hamkorlikni kuchaytirish; davlat va jamiyat oldidagi strategik vazifalarini hal etishda fuqarolik jamiyati institutlari rolini kuchaytirish va h.k.

Axborotlashuvning millatlararo munosabatlarni taraqqiy etishiga ijobiy ta’sirlarini inkor etmagan holda, uning salbiy oqibatlaridan ko‘pmillatli davlatlar o‘z hududida yashayotgan etnik birliklarning milliy va madaniy o‘ziga xosligini saqlash va rivojlantirish, ularni eng olijanob g‘oyalarini milliy g‘oya tamoyillari sifatida qaror toptirish negizida jamiyat hayotida milliy birdamlikni vujudga

FALSAFA

keltirish hamda milliy mentalitet xususiyatlarini himoya qilish orqaligina o'z davlat xavfsizligini ta'minlashi mumkin. Shu bois, mazkur hayot sur'atlarining beqiyos darajada tezlashuvi sharoitida yuzaga kelayotgan imkoniyatlaridan oqilona foydalanish, millatlararo munosabatlarga tahdid solishi mumkin bo'lgan xatarlarni o'z vaqtida aniqlash va zararsizlantirishda "jamiyatning tahdidbardoshlilik salohiyatini" [1] yuksaltirish muhim ahamiyatga egadir.

MATERIALLAR VA METODLAR

Axborotlashuv tarafdorlari "demokratiya", "inson huquqlari" kabi muqaddas qadriyatlarni niqob qilib olib, xalqlarni mahalliy manfaatlari, azaliy qadriyatlari, axloq normalari va an'alaridan izchillik bilan uzoqlashtirish siyosatini qo'llab-quvvatlanmoqda. "An'ana va odatlarning hayotimizga ta'siri kundan-kun kamayib bormoqda, bu ijobiy jarayon, deb ta'kidlaydi globallashuv nazariyotchilaridan biri Entoni Giddens, zero u insonga shu paytgacha erishilmagan shaxsiy erkinlikni beradi"[2]. Bu xususiyatni jamoaviylik hayot tarziga ega sharq jamiyatlariga tatbiq etishga urinish egotsentrizm, axloqsizlik kabi salbiy oqibatlarni yuzaga keltiradi.

Axborotlashuv kurashlari sharoitida millatlararo munosabatlarga salbiy ta'siri quyidagilarda namoyon bo'lmoqda: milliy-madaniy qadriyatlar, milliy tilga nisbatan nigilizm kayfiyatlari paydo bo'lishi; ajdodlardan avlodlarga o'tib kelayotgan milliy urf-odatlar, an'analar tizimida g'arb jamiyatiga xos bo'lgan unsurlarni uyg'unlashayotgani; insonlar o'rtasida milliy vatanparvarlik g'oyasiga zarar yetkazadigan kosmopolitizm g'oyalarning ko'payishi; o'z madaniyatini boshqa madaniyatlarga nisbatan ustun qo'yish kabi ko'rinishlarda millatchilik kayfiyatlarini paydo bo'lishi va h.k.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, milliy munosabatlar va millatlararo munosabatlar uyg'unligini ta'minlash uchun quyidagilarni alohida e'tiborga olish muhim hisoblanadi: huquqiy, demokratik davlat va fuqarolik jamiyatini takomillashib borishi milliy va millatlararo munosabatlarni uyg'unlashtirishning asosiy shartidir. Bu jarayonda hukumat siyosatini shakllantirishda jamiyatdagi turli guruhlarni manfaatlarni ifoda etadigan fuqarolik jamiyati institutlarini ishtirokini ta'minlaydigan mexanizmni yaratishga e'tibor qaratish; jamiyat demokratlashuvi sharoitida davlat bilan xalq muloqotini ta'minlaydigan usul va vositalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish; milliy va millatlararo munosabatlarni takomillashtirishda mahalla va ommaviy axborot vositalari kabi demokratik institutlar imkoniyatidan samarali foydalanishda "Mahalla" nomli alohida veb-sayt faoliyatini yo'lga qo'yish maqsadga muvofiqdir.

Axborot asrida zamonaviy taraqqiyot talablariga mos kelmaydigan, totalitar – avtoritar siyosatdan voz kechish, globallashuv sharoitida millatlararo hamjihatlikni ta'minlashning muqobil yo'l hamda yechimlarini izlashda milliy boshqaruvni to'g'ri yo'lga qo'yilishi hal qiluvchi ahamiyatga egadir. Ko'p millatli jamiyatni boshqarish, tartibga solish va nazorat qilish mexanizmlarini, avvalo, axloq, huquq hamda siyosat tashkil etadi. Agar siyosat va muayyan darajada huquq ma'lum davr bilan bog'liq holatlarni boshqarishning operativ imkoniyatlarini bersa, axloq ular uchun poydevor vazifasini o'taydigan asoslarni beradi. Kolaversa, davlat va jamiyat boshqaruvining bosh maqsadini xalq manfaatlariga xizmat qilish tashkil etadi. Shu jihatdan, milliy boshqaruv bilan bog'liq masalalar qatori, ma'naviy masalalarni ham hal etishi lozim.

Fikrimizga ko'ra, davlat va jamiyat boshqaruvida etnomilliy xususiyatlarni e'tiborga olish muhim ahamiyatga ega. Zero, bir tomondan, davlat milliy qadriyat va an'analarni mustahkamlash, asrab-avaylash va rivojlantirish orqali odamlarning yakdilligini, jamiyatning faol a'zosi bo'lishini ta'minlashga, demak, oldimzdagi vazifalarni ado etish, muammolarni hal etishda ularni bir yoqadan bosh chiqarib safarbar etishga erishsa, ikkinchi tomondan, milliy etnomadaniy stereotiplarga muvofiq harakat qilgan davlatga xalq ishonadi, uning atrofida jipslashadi.

"Eng muhim vazifamiz – mamlakatimizda tinchlik va farovonlikni mustahkamlash, odamlarni, xalqimizni hayotdan rozi qilishdan iborat. Buning uchun el – yurtimiz, avvalo biz – rahbarlarning faoliyatidan rozi bo'lishi kerak,- ta'kidlaydi Sh.Mirziyoyev, Buning uchun har bir rahbar o'z aravasini o'zi tortishi, o'z sohasidagi ishlarning ahvoli uchun o'zi shaxsan javob berishi kerak. Shundan keyin jamiyatimizda o'zgarish bo'ladi, rivojlanish bo'ladi" [3]. Buning uchun esa, millatlararo munosabatlar takomillashtirishda O'zbekistonda shakllantirilgan o'ziga xos "fuqarolik sulhi" g'oyasi davlat va jamiyat taraqqiyotiga mustahkam zamin bo'lmoqda. Bu g'oya inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi tamoyillariga to'la mos keladi. Zero, "bizning ustuvor vazifamiz inson salohiyatini ro'yobga chiqarishga har tomonlama ko'maklashish, uning asosiy huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishni ta'minlashdan iborat, — deb ta'kidlaydi O'zbekiston Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev, — bu jamiyatda tinchlik va barqarorlik, farovon hayotni ta'minlashning asosiy shartidir" [4]. Shunday

qilib, O'zbekiston fuqarolari tinchlik va osoyishtalikni ta'minlash, millatlararo munosabatlarni mustahkamlashning kafolati sifatida davlat hokimiyatiga bo'lgan qat'iy ishonchi haqidagi fikrlari ijobiy va barqarorligi aniqlandi. Demak, jamiyatni demokratlashuvi hayot sohalarini yangilash, dunyo bilan integratsiyalashuv, mamlakatimizning demokratik qiyofasini shakllantirish, fuqarolarimizning yangicha tafakkurini hosil qilish, milliy birdamlikni ta'minlashda keng imkoniyatlarni vujudga keltiradi.

MUHOKAMA VA NATIJA

Inson voqelikni shunchaki his qilbigina qolmaydi, balki o'z manfaatlarini yo'lida unga faol ta'sir ko'rsatadi, o'zlashtiradi va o'zgartiradi. Millatlar va milliy manfaatlar, milliy his-tuyg'ular mavjud ekan, milliy munosabatlar ham kun sayin e'tiborga molik masalalar, umumiylik munosabatlarni hisobga olgan holda o'z vaqtida va ijobiy hal etilishini talab etadi. Millatlarning manfaatlariga birdan-bir to'g'ri munosabatda bo'lish, ularni eng yuqori darajada qanoatlantirish va ana shu asosda ixtiloflar chiqaradigan har qanday sabablarini oldini olish demakdir. Shu ma'noda, milliy manfaat teran ijtimoiy, psixologik hodisa bo'lib, millatlarning ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy hayotini har tomonlama qamrab oladi. Milliy manfaatlar – millatga, milliy davlatga moddiy, ma'naviy, ruhiy va jismoniy foyda, naf keltiruvchi omillar sifatida bo'lsagina, davlat yaxlitligi, suverenitetiga xavf tug'dirmaydi.

Axboriy kurashlar sharoitida bir millatning manfaatlarini boshqa millat va elatlarning manfaatlaridan, talab va ehtiyojlaridan ajratilmagan holda o'rganilishi hamda milliy birdamlikka yoshlarni baynalmilallik ruhida tarbiyalash orqali erishish mumkin. Bugungi jamiyatimizda ijtimoiy-etnik guruhlar o'rtasida hamjihatlik, an'anaviy uyg'unlik, hamkorlikning mavjudligi ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot jadallashuviga mustahkam zamin bo'lmoqda.

Axborot kurashlari asrida millatlarning va madaniyatlarning bir-biriga ta'sir ko'rsatishi xalqning ma'naviy-aqliy jihatdan boyishi uchun yaxshi manba bo'lib xizmat qiladi. Aks holatda ijtimoiy taraqqiyotning rivojlanishiga katta putur yetkazilishi tabiiydir. Shuning uchun ham, ko'p millatli davlatlarda istiqomat qiluvchi ijtimoiy-etnik birliklar o'rtasidagi munosabatlarga juda ehtiyotkorlik va ziyraklik bilan yondashish muhim ahamiyat kasb etadi. Turli etnik guruhlarga mansub kishilarning madaniy, siyosiy, ijtimoiy saviyasini shakllantirish negizida yagona vatan g'oyasi atrofida hamjihat qilib, ularga bir xil huquq va erkinliklar yaratib berish orqali milliy manfaatlar uyg'unligiga erishish maqsadi yotadi. Zero, "jamiyatimizda hukm surayotgan o'zaro do'stlik va hamjihatlikni yanada rivojlantirish, qaysi millat, din va e'tiqodga mansubligidan qat'i nazar, barcha fuqarolar uchun teng huquqlarni ta'minlash e'tiborimiz markazida bo'ladi,– deb ta'kidlaydi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev,– ularning o'rtasiga nifoq soladigan ekstremistik va radikal g'oyalarni tarqatishga O'zbekistonda mutlaqo yo'l qo'yilmaydi" [5].

O'zbekistondagi turli millatlarning teng huquqliligi ular o'rtasida kelib chiqishi mumkin bo'lgan ziddiyatlarni oldini olishiga imkon beradi. Bu esa, millatlar hamjihatligiga nifoq solmoqchi bo'lgan kuchlarni o'z maqsadlariga erishishiga to'siq bo'ladi.

Milliy va etnik manfaatlar muayyan etnik guruhga xos bo'lib, ijtimoiy-tarixiy taraqqiyot jarayonida shakllangan milliy urf-odat, an'ana, madaniyat va ma'naviyatning, shu bilan bir qatorda iqtisodiy-siyosiy jihatlarning muhim qirralarini ham o'zida mujassamlashtiradi[6]. Shu jihatdan ham bugungi millatlararo munosabatlarni takomillashtirish jarayonida etnik guruhlar faoliyatini jamiyatda umummilliy manfaatlar ravnaqiga xizmat qildirish yo'li va usullarini ishlab chiqib, o'z navbatida, umummilliy manfaatlarini mintaqa va umumdunyoviy manfaatlar bilan uyg'unlashtirish zaruriy ahamiyat kasb etadi.

Markaziy Osiyodagi millatlarni etnogenezi va etnoijtimoiy munosabatlari negizida milliy va ijtimoiy taraqqiyot, mintaqa xalqlari o'rtasidagi do'stlikni, hamkorlikni rivojlantirish uchun qardosh mamlakatlarda yashayotgan millat va elatlarning talab va ehtiyojlarini har tomonlama o'rganish, ularni qondirish yo'llarini birgalikda izlash, hamda mamlakatimizning umummilliy manfaatiga muvofiqlashtirish nihoyatda katta ahamiyatga egadir. Shu ma'noda, "bizning bosh maqsadimiz – umumiy sa'y-harakatlarimiz bilan Markaziy Osiyoni barqaror, iqtisodiy rivojlangan va yuksak taraqqiy etgan mintaqaga aylantirishdan iborat,– deb ta'kidlaydi O'zbekiston Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev, — buning uchun biz turli nizolarni qo'zg'aydigan va unga ko'maklashadigan sabab va omillarga birgalikda barham bermog'imiz, umummintaqaviy ustuvor manfaatlarini inobatga olish asosida milliy rivojlanishni ta'minlamog'imiz zarur"[7]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bu nuqtai nazari, umummilliy manfaatlarimizni mintaqaviy darajadagi manfaatlar bilan uyg'unlashtirishning metodologik asosini va maqsadini belgilab beradi.

FALSAFA

Shuningdek, umummilliy manfaatlar va ularni bir xilda qondirish barcha mavjud milliy davlat chegaralari doirasida cheklanib qolmasligi kerak. Qo'shni davlatlarda yashab kelayotgan millatdoshlarimizning milliy manfaatlarini himoya qilish ham umummilliy manfaatlarini uzviy qismi sifatida qaralishi hamda tashqi siyosiy mexanizmlar orqali ularning milliy manfaatlarini odilona himoya qilish zarur.

Milliy va umummilliy manfaatlar bir-biriga qarama-qarshi qo'yib bo'lmaydi. Haqiqiy ma'nodagi tafakkuri o'zgargan, milliy hamkorlik ongi shakllangan, bag'rikeng inson bo'lmoq uchun faqat o'z millatining manfaatiga o'ylash emas, balki yonma-yon yashayotgan millatlarning manfaatlarini, ularning ozodligi va teng huquqligini tan olish va hamkorlik qilish talab etiladi.

Ijtimoiy institutlarning mamlakatni yana-da jadal va har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan sa'y-harakatlarini birlashtiruvchi hamda ikkala subyektning ko'p millatli tarkibga ega xalq o'rtasidagi o'ziga xos zamonaviy, demokratik hamda ochiq-oshkora maydon sifatida ularning yuqori darajadagi tizimli va samarali muloqotini yo'lga qo'yishda OAV faoliyati muhim hisoblanadi. Shuningdek, millatlararo munosabatlarni insonparvarlashtirishda milliy madaniyat, til, an'analarni saqlash va rivojlantirish bilan bog'liq tadbirlar ssenariylarni ishlab chiqish, milliy madaniy markazlar tomonidan madaniy dasturlar tayyorlash va namoyish etish uchun OAVlarida imtiyozli vaqtlar ajratish; etnomadaniy tadbirlarni o'tkazishda axborot ta'minoti bilan ko'maklashish; milliy siyosat tamoyillarini targ'ib etishda ilg'or tajribani joriy etishga ko'maklashish, milliy birdamlikka tahdid soladigan xatarlarga qarshi murosasiz jamoatchilik fikrini shakllantirishda OAV imkoniyatlaridan unumli foydalanish muhim ahamiyatli hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilganda, millatlararo totuvlikni ta'minlashda demokratik qadriyatlar, inson huquq va erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilishning muhim omiliga aylanmoqda, fuqarolarning o'z salohiyatlarini ro'yobga chiqarishi, ularning ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy faolligi va huquqiy madaniyatini oshirish uchun sharoit yaratmoqda, jamiyatda manfaatlar muvozanatini ta'minlashga ko'maklashmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Paxrutdinov Sh. Tahdidbardoshlik – barqaror jamiyat asosi. "Jamiyat va boshqaruv" №2, 2011. (Pakhrutdinov Sh. Threat tolerance is the basis of a stable society. "Society and Management" No. 2, 2011.)
2. Giddens A. Runaway World: How Globalisation is Reshaping Our Lives. New York: Routledge, 2000. - P.17.
3. Mirziyoyev Sh. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib – intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. –T; "O'zbekiston" NMIU, 2017. — B.53. (Mirziyoyev Sh. Critical analysis, strict order — discipline and personal responsibility — should be the daily rule of activity of every leader. -T; NMIU "Uzbekistan", 2017. — P.53.)
4. Umumjahon inson huquqlari deklaratsiyasining 70 yilligi munosabati bilan o'tkazilgan Inson huquqlari bo'yicha Osiyo forumi qatnashchilariga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning murojaatnomasi. 22/11/2018. Internet manba: <http://www.prezident.uz> (Address of the President of the Republic of Uzbekistan Sh.M. Mirziyoyev to the participants of the Asian Forum on Human Rights held on the occasion of the 70th anniversary of the Universal Declaration of Human Rights. 22/11/2018. Internet source: : <http://www.prezident.uz>)
5. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: "O'zbekiston", 2016.- B.9. (Mirziyoyev Sh.M. Together we will build a free and prosperous, democratic country of Uzbekistan. — T.: "Uzbekistan", 2016.- B.9.)
6. Человек и культура межнационального общения (под ред С.Шермухамедова).-Т.: "Узбекистан", 1995. (Man and the culture of interethnic communication (edited by S. Shermukhamedov). — T.: "Uzbekistan", 1995.)
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Samarqand shahrida o'tgan "Markaziy Osiyo: yagona tarix va umumiy kelajak, barqaror rivojlanish va taraqqiyot yo'lidagi hamkorlik" mavzusidagi xalqaro konferensiyada so'zlagan nutqi. 10.11.2017. Internet manba: <http://www.prezident.uz> (The speech of the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the international conference on "Central Asia: common history and common future, cooperation for sustainable development and development" held in Samarkand. 10.11.2017. Internet source: <http://www.prezident.uz>)
8. O'sarov O. Mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashish unda ommaviy axborot vositalarining o'rni muhim ahamiyat kasb etmogi lozim.// Milliy tiklanish gazetasi, 26 iyun 2013 yil. (Osarov O. The role of mass media should be important in combating ideological threats.)
9. Ma'naviy tahdidlar va ularga qarshi kurashning ilmiy-uslubiy hamda ma'naviy-mafkuraviy asoslari" mavzuidagi ilmiy-uslubiy konferensiya materiallari. – Toshkent: Muharrir, 2010. (Materials of the scientific-methodical conference on "Scientific-methodological and moral-ideological foundations of moral threats and their fight against them". — Tashkent: Muharrir, 2010.)
10. Xodjayeva D. Ma'naviy tahdid: uning mohiyati, ko'rinishlari va ularga qarshi kurashning zarurati.// "Globalashuv sharoitida vatanparvarlik tarbiyasining ma'naviy-ma'rifiy texnologiyalari". Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari// O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari akademiyasi. – Toshkent, 2019. (Khodjayeva D. Moral threat: its essence, manifestations and the need to fight against them. Proceedings of the republican scientific-practical conference// Academy of the Armed Forces of the Republic of Uzbekistan. — Tashkent, 2019.)

11. Атаманов Г.А. Информационная безопасность в современном российском обществе: Социально-философский аспект: автореферат дис. ... кандидата философских наук. – Волгоград, 2006.(Atamanov G.A. Information security in modern Russian society: Social and philosophical aspect: abstract of dis. ... candidate of philosophical sciences. – Volgograd, 2006.)

12. Begalov B.A. Axborot- kommunikatsiyalar bozorining shakllanish va rivojlanish tendensiyalarini ekonometrik modellashtirish: dis. Avtoref.... i.f.d. – T.: TDIU, 2001.(Begalov B.A. Econometric modeling of trends in the formation and development of the information and communications market: thesis. Autoref.... i.f.d. — T.: TDIU, 2001.)